

Aleksandra Cieślíkowa
Instytut Języka Polskiego PAN
Kraków

EWA RZETELSKA-FELESZKO
14 V 1932 – 22 II 2009

Odeszła Profesor Ewa Rzetelska-Feleszko – polonistka i sławistka. Należała do grona wybitnych językoznawców, a jej zainteresowanie językiem datowało się od lat studiów. Najpierw studiowała polonistykę w Łodzi, potem w Krakowie. Brała udział w wykładach Witolda Taszyckiego, Jerzego Kuryłowicza, Tadeusza Milewskiego, Kazimierza Nitscha, Tadeusza Lehra-Sławińskiego, Zenona Klemensiewicza. Pracę magisterską napisała u prof. W. Taszyckiego. Jednak pierwsze jej artykuły współautorskie ukazały się w roku 1955 w „Poradniku Językowym”, gdyż przeniosła się do Warszawy, gdzie pod kierunkiem prof. Zdzisława Stiebera podjęła prace nad gwarami kaszubskimi i dialektami sąsiednimi.

Związki ze środowiskiem krakowskim trwały do ostatnich dni jej życia. Była członkiem redakcji czasopisma „Onomastica”, autorką licznych artykułów zamieszczanych w tym czasopiśmie, recenzowała wydawany w Instytucie Języka Polskiego PAN, zainicjowany przez prof. Kazimierza Rymuta słownik *Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany*.

Warszawę i Kraków dzięki niej łączyły znane i cytowane kompendia onomastyczne, których była redaktorką, współredaktorką a także współautorką: *Polskie nazwy własne. Encyklopedia* (1998), *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia*, opracowana wraz z onomastami z 12 krajów (t. I: 2002, t. II: 2003).

W pracach E. Rzetelskiej-Feleszko widoczne są różne aspekty zainteresowania językiem, przede wszystkim dialektologią (głównie prace z obszaru kaszubszczyzny), onomastyką (polską i słowiańską), ale też semantyką i aksjologią, socjolin-

gwistyką, lingwistyką kulturową, problemem mniejszości narodowych w Europie, przede wszystkim Łużyczan i statusu języka łużyckiego.

Nie miejsce tu, aby wymieniać monografie, artykuły, recenzje prof. E. Rzetelskiej-Feleszko. Jest ich wiele. Do roku 1997 ogłosiła 235 pozycji, ich bibliografia znajduje się w dedykowanym jej przez kolegów i przyjaciół tomie prac *Onomastyka i dialektologia*. Wiele tytułów prac znajdziemy też w *Bibliografii onomastyki polskiej*.

Artykuły i recenzje publikowała w czasopismach zarówno polskich, jak i zagranicznych. Były one poświęcone w przeważającej części studiom porównawczym słowiańskim, ale również niemieckim interferencjom językowym w słowiańskich nazwach geograficznych głównie Pomorza Zachodniego. Syntezy i uogólnienia powstawały zawsze na podstawie solidnego materiału poddanego oglądowi i analizie. Przykładem takiej pracy autorstwa Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Jerzego Dumi są *Nazwy terenowe Pomorza Zachodniego zawierające elementy słowiańskie* (2008).

Są i będą znane społeczności, nie tylko językoznawczej, kompendia, atlasy, opracowania leksykograficzne (hasła w *Słowniku starożytności słowiańskich*), ale też często cytowana praca *W świecie nazw własnych* (2006). Książkę kończy autorka słowami:

Patrzeć na nazwy własne można różnie. Spojrzenie badacza, ale także zwykłego „użytkownika” nazw, może koncentrować się na tym czy innym ich aspekcie, na tej czy innej kategorii. Wyostrome przez określoną interpretację, znajdować będzie coraz to nowe obiekty obserwacji, ogarniać coraz rozleglejsze pole widzenia.

Autorka w wielu rozdziałach książki pokazuje problematykę kulturową: procesy i zjawiska z udziałem nazw własnych.

Uczestnictwo w konferencjach międzynarodowych i kongresach, ale też udział w pracach komisji naukowych, krajowych i międzynarodowych, świadczy nie tylko o pasji naukowej, niezwyklej pracowitości, zdolnościach organizacyjnych, ale i o wykonywaniu w ramach tych komisji, np. Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, wymagających czasu i wysiłku prac historyczno-językowych, zmierzających do standaryzacji i kodyfikacji nazw miejscowych. Prace naukowe i organizacyjne prowadziła też w Towarzystwie Naukowym Warszawskim, którego była sekretarzem generalnym w ciągu trzech kadencji, w latach 1995–2003. Była też przewodniczącą Polskiego Towarzystwa Językoznawczego od roku 1997 do 2000, przewodniczącą Komisji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów od roku 1998 do 2008 oraz członkiem wielu towarzystw zagranicznych, m.in.: International Council of Onomastic Sciences, International Society for Dialectology and Geolinguistic, Maćicy Serbskiej.

Prof. E. Rzetelska-Feleszko przez wiele lat była członkiem Komitetu Językoznawstwa PAN.

Trzeba odnotować też jej działania społeczne – aktywne uczestnictwo w latach 80. ubiegłego wieku w „Solidarności”, co nie pozostało bez wpływu na utrudnienia w życiu zawodowym: zakazy wyjazdów za granicę, a także opóźnienie w osiągnięciu tytułu profesora (otrzymała go dopiero w roku 1988). Od 1990 r. sprawowała

przez dwie kadencje funkcję dyrektora Instytutu Słowianoznawstwa (dziś Sławistyki) PAN.

W roku 2007 na wniosek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego E. Rzetelska-Feleszko otrzymała członkostwo honorowe i medal Towarzystwa. Odznaczona też została Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Była i zostanie w pamięci wszystkich jako wybitna uczona a jednocześnie doskonały organizator życia naukowego, o czym świadczą dokonania na obu polach. Odczuwać będziemy brak niezwykle człowieka, ale też pełnego pasji naukowej – onomasty i dialektologa.

Na koniec wspomnieć należy, bo może nie wszyscy wiedzą: E. Rzetelska-Feleszko z domu Kamińska była córką Aleksandra Kamińskiego, autora *Kamieni na szaniec*.